

Előzetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:

Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:

centiméterenként 3 kr. Kereskedők és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek. Bélyegdíj 30 kr.

Nyilttér sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

kiadóhivatal:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár Részvénytársaság Főter 38. szám alatt, hova egy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adnak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Bánffy szerencsége.

Ha Magyarország valamely vívmányt jegyezhet fel, vagy ha a kormány sikert ért el, melyet az ellenzék is, akár jó kedvvel, akár kedve ellenére, kénytelen elismerni, újabb időben mindig felharsan a jelszó Bánffy szerencséről és szeretszét bejárja e hazát. Kezdetben haraggal és boszúsággal találkozott báró Bánffy miniszterelnök az ellenzék részéről; később szidalmakkal és gunynyal, most pedig a nagy vívmányok és sikerek egész sora után a báró Bánffy szerencséről költött jelszóval próbálják ez államférfi és politikus érdemeit kisebbíteni és a véletlen műve gyanánt iparkodnak odaállítani azt, amit lelkiismeretes hazafiak a miniszterelnök érdemének kell, hogy nevezzenek.

A miniszterelnök számos sikere közt nem utolsó helyen említendő az a siker, melyet a nemzetiségi kérdésben ért el. Valamennyi korábbi kormány foglalkozott e kérdéssel többé-kevésbé erélyesen és ez az ügy mindig okot adott az aggodalomra. Reklamációk és rekriminációk napirenden voltak a képviselőházban és mint az országos eső hullott a sok interpelláció, melyek mind

e kérdés megoldására törekedtek. És ha meggondoljuk, hogy ez a kérdés akkor hogy-össze-vissza volt kuszálva, midőn báró Bánffy miniszterelnök vette át a kormányt és hogy áll e kérdés ma: minden elfogulatlan politikusként el kell ismernie, hogy e téren nagy dolgok nemesak tervezve, de tényleg megvalósítva is lettek.

1895-ben a külföldi sajtó tulnyomó nagy része még az „elnyomott” románok pártját fogta és egy állítólag elnyomott nemzetiséget védelmezett, melyet azonban a valóságban senki sem bántott. Azután a memorandum-per folyt le és a román kamarában három hétig tárgyalták a legczélzatosabb módon a magyarországi románok rettenetes sorsát, az igaztalan támadások csak úgy zudultak Magyarországra és nemzetiségi politikájára és a hazai románok közt a legnagyobb fokban uralkodott az izgatottság.

És ma? Ma a legjobb viszony uralkodik a hivatalos Románia és Magyarország közt; Románia a hármasszövetség tagja és részrehajlás nélkül konstatálnunk kell, hogy a nemzetiségi izgatottság megszűnt aggasztó mozzanat lenni.

Kizárólag báró Bánffy miniszterelnök lendületes és czéltudatos politikájának, nem pedig a szerencsésének az érdeme az, hogy ezek a lényegesen változott viszonyok elkövetkeztek, és midőn az ellenzék, miután előbb élehetetlennek és képteleunek hirdette a miniszterelnököt, utóbb kénytelen volt belátni, hogy napról-napra mennyire erősödik Bánffy pozíciója, mily meglepő módon szaporodnak politikájának eredményei és sikerei, és midőn ez az ellenzék a „Bánffy szerencsége” jelszóval áll elő: ez azért van, mert vaksággal van megverve s nem lát, vagy a rosszhiszeműség által ösztökélve nem akar látni és a miniszterelnök büszke sikereire nem talál és nem akar elfogadni más magyarázatot, mint „Bánffy szerencsését”.

Ám ha az ellenzék nem akarja belátni a tulajdon tehetetlenségét, nem akarja felismerni a valóságot, ha minden áron szándékos vakságban akar szenvedni és megelégszik ezzel a magyarázattal, hát legyen neki az ő akaratára szerint és csak hadd vakoskodjék!

Ez az ő — szerencsétlensége!

De az ország és magyar nemzet más nézetben van bár, megelégszik „Bánffy szerencsésével” is, midőn ez a szerencse

TÁRCZA.

Rég volt . . .

Rég volt . . . igaz se volt talán,
Csak mesébe való:
Élt északon egy szép leány,
Fehér volt, mint a hó.

A szive is olyan hideg,
Miként fagyos hona;
A jégkéreg nem engedett
A nap sugárirra.

Egy ifjú élt — közelben ott,
— Szerelmes volt szegény —
Éjjel, nappal e! nem fogyott
A meleg könny szemén.

Csak könnyezett, csak szenvedett
S nem olvadt a jég;
Minek a napsugár kevés,
A könny sem volt elég . . .

Rég volt . . . igaz se volt talán,
Csak mesébe való:
Élt északon egy szép leány,
Hideg volt, mint a hó!

Felszeghy Dezső.

János bácsi.

Ménkü ember János bácsi,
Hires-neves messze földön.
Dehogy illik rá a mondás:
— Nem nagyobb tán, mint az öklöm.

Nagy, hatalmas, szép szál legény,
Azaz hogy már öregecske —
Hanem azért csiklándozza
Inyjét most is a menyecske.

Hej, mert mikor János bácsi
Még a kölyök-csizmát járta,
Nem volt nála daliásabb
Legény talán hét határba!

Bolondultak is ám érte
A menyecskék, a leányok
S még ők jártak ő utána,
Ha ő nem járt őrutánok.

Hát amikor — az áldóját! —
Besorozták oszt huszárnak,
Hogy rittak a bíró előtt,
S a nyakára hogyan jártak!

No, de jó volt, hogy a bíró
Kötélnek csak mégse állott,
Mert ki vágta volna le hát
A sok ráczot, a polyákat?

Hát amikor visszakerült
Mellén csillag-monétával,
Hogy bámulták, hogy rettegték
S hogy szerették miudazáltal!

Hej, de rég volt, régen volt ez,
Még abban a jó világban —
Azokból az emberekből
Alig élnek még nehányan.

Más világ ez, nem a régi,
Bekességes idők járnak —
Nem husz ember már az ára,
Hej, hiába! — a huszárnak.

S mit tegyen így, hogyha nincsen
Ágyúszónál már huszár-tor?
János bácsi süti el a
Mozsárágyut Szent-Istvánkor.

Pakots József.

Magyar Könyvtár.

Szerkeszti: Radó Antal.

Kiadja: Lampel Róbert (Wodianer F. és Flai).

A magyar irodalom újabb alakulásában számos oly tényező működött közre, melyek nagyban kedveztek megerősödésének, felvirulásának. A nemzetiségünk megszilárdításáért folyt küzdelmek mintha szünnének, nyelvünk lassan-lassan megtisztul idegen-

ily nagyszerű sikerekben nyilvánul, mert tudja a nemzet, hogy erős, öntudatos, biztos kéz vezet, hogy nagy tehetség áll a kormány élén és judicious, találgony, friss elme irányozza az ország ügyét — szerencsésen.

Ez a szerencse azonban Magyarország és a magyar nemzet szerencséje!

Sz. 131—897 Alsófehér vármegyei Gazd. Egyesület elnökétől. Valamennyi járás tkt. főszolgabírájának és mindenik város tkt. polgármesterének. Altalánosan ismeretes a folyó évnek gazdasági tekintetben való szűk volta, a gabona-féléknek a rendes átlagon alóli sikerülése és ennek természetes következménye: a gabona-árak hirtelen emelkedése.

Vármegyénk — viszonyítva hazánk többi vármegyéihez — területén — eltekintve egyes kisebb esetektől — nem állott be ugyan nagyobb mérvű vetőmag-hiány az őszi elvetésénél, azonban, tekintve az idei őszi vetéseknek gyarlóságát, hiányos keletét, sőt a kikeltékben a közel napokban 15°-os hideg által tett károkat; nincs kizárva annak lehetősége, hogy a jövő 1898. évi elvetett őszi-buza-vetéseknél nagy %-ja nem fog sikerülni és a tavaszon sok őszi vetést kénytelenek lesznek gazdáink kiszántani. Ez utóbbi esetben tavaszi gabona-fajták, u. m. tavasz-buza, zab, árpa vetőmag szükséglet fog előállni, amelynek beszerzését gazdasági egyesületünk hajlandó elvállalni, méltányos fizetési kötelezettség teljesítése mellett, vármegyei gazdaközönségünk érdekében.

Felhívom a tkt. főszolgabíró (polgármester) urat, szíveskedjek oda hatni, hogy gazd. egyesületünk által felajánlott vetőmag-közvetítési ajánlatunkat mentől szélesebb körben tudassa vármegyei gazdaközönségünkkel, továbbá mindazon gazdák névsorát, kik a tavaszi vetőmagvaknak beszerzését és elfogadását gazd. egyesületünk által igénybe ohajtják venni, kimutatásba összefoglalva

hozzám folyó évi december hó 12-ig okvetlenül beküldjék, hogy a szükséglet arányához képest lehetőleg olcsó áron szerezhesse be egyesületünk a fentjelzett tavaszi vetőmag-szükségletet.

Megjegyezni kívánom azt, hogy ha tömeges bejelentések érkeznek be, gazdasági egyesületünk igyekezni fog a magas kormány útján állami birtokokról beszerezni a tavasz-buza, zab, árpa vetőmag-szükségletet, amely eljárás biztosítani fogja a jó minőség mellett az olcsóbb beszerzést is egyuttal.

Utóbbi esetben a vetőmagvak N.-Enyedre hozatnának össze és az egyesületi titkár által adatnának ki az egyes községi előjáróságok jelenlétében a vetőmagra szorult gazdáknak az 1898. év őszi való fizetési kötelezettség teljesítése mellett.

Felkerem a tkt. főszolgabíró (polgármester) urat az ügy érdekében való kimerítő jelentésének folyó év december hó 12-ig hozzávaló beküldését. Nagy-Enyed, 1897. november 17-én. Zeyk Dániel főispán, gazd. egyesületi elnök.

A nemzetiségi sajtóból.

Roberto Fava leleplezése.

Roberto Fava neve a magyar olvasó közönség előtt még a memorandumpör idejéből ismeretes. Ez alkalommal ő képviselte Kolozsvárt az olasz sajtót, rendkívül nagy buzgalommal fejte ki ennek román-barát és magyarellenes informálásában. 1894 végén Bukarestbe költözött s olasz temperamentumának egész hevével az irredentista és dakoromán eszmék szolgálatába szegődött. Hogy mily fanatizmussal szolgálta a románok ügyét, kitérjük azon broszúráiból és hírlapi cikkeiből is, melyekkel Öváry Lipót olaszországi tevékenységét iparkodott hatástalanná tenni. A panlatinizmus ábrándjaitól elkaptott olasz publiczista Bukarestben való harmadfélévi tartózkodás után az elmúlt nyáron csalódva hagyta oda Romániát. A romániai politikusokkal s az ugynevezett „nemzeti kérdés“ lármás hőseivel

érintkezve, meggyőződött a rajongó olasz, hogy az egész román nemzeti kérdés voltaképpen nem egyéb, mint egy nagy szédelgés anyagi és társadalmi előnyök, megpolitikai pozíció kiterjesztésére. Lelkében csalódott s teljesen kiábrándulva, elhatározta, úgy látszik, hogy tapasztalatainak gazdag tárházában őrzött adataival leleplezi a román nemzetiségi kérdéssel üzött komédiát egész a maga meztelenségében, legalább erre látszik mutatni a veronai Arena november 11-iki számának a román-magyar viszonyokról írott cikkke, mely ha nem tévedünk, valóságos programszerű bejelentése újabb irányú publicisztikai tevékenységének.

Fava cikkét mi a következőkben ismertettük:

A bukaresti lapokat olvasva, azt kellene hinnünk, hogy a románok minden percében készek átkelni a Kárpátokon, hogy meghódítsák Erdélyt. Bármily baráti indulattal viseltessünk is a románok iránt, bármennyire ohajtjuk is nemzeti törekvéseik diadalát, ez izgatásokat mégsem helyeselhettük. Először is a magyarországi románok kérdése nem olyan, amelyet piaci tüntetésekkel lehet megoldani. Másodszor nem történt semmi olyan az utóbbi időkben az oláh lakta magyar vidékeken, mi e hirtelen dühkifakadásokat igazolhatná.

„De a bukaresti tüntetőket nem annyira magyarországi testvéreik sorsa, mint inkább a nemzetiségi kérdéstől teljesen idegen pártérdekek és szenvedélyek vezetik.“

A „Memorandumpör“ után a román kérdés akut jelleget látszott ölteni. Bukarestből felhívásokat intéztek a művelt Európához az elnyomott magyarországi románok érdekében. Itália a parlamentben és a sajtóban lelkesen támogatta a román mozgalmat, mert távolról sem sejtette senki, hogy nem egy nemes eszmény, hanem egészen különböző természetű indok támasztotta e mozgalmat, mint e sorok írójának bukaresti

szerúségeitől, tudományunk parlamenti megnepesedtek és olvasóközönségünk száma óriásilag megnövekedett. Fialat irodalmunk más nemzetekhez mérten példátlan arányokban halad előre. Hisz alig pár évtized munkája az, amit a magyar szellem szépet és nagyot, kiválót és hatalmasat összehordott. A könyv a magyar ember házában szívesen látott vendég — ha olcsó. Mert hiába, úgy vagyunk az irodalommal, hogy szeretjük is, de nincs mindig kedvünk sokat áldozni rá. Tán ez az oka, hogy oly ritka a magyar családban a házi könyvtár és hogy kétségtelenül drágán árult klasszikusaink kötetei nem állanak ott a családi szentely polczán.

Nos, a panaszra, hogy a magyar könyv azért nem kelendő, mert drága, nem sokáig lesz már ok. A német Universal-Bibliothek szuverén uralma meg fog törni, mert megszületett végre-valahára a magyar kiadása is. A Magyar Könyvtár ez, a Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) udvari könyvkereskedés kiadásában megjelenő nagy jövőjű vállalat, melyet Radó Antal szerkeszt. Tíz kötetből közzönt be egyszerre s alig lesz, aki ne szívből mondaná neki a „hózzott Isten“-t. Mert régen, nagyon régen éreztük egy ily fajta vállalkozás hiányát. Irigykedve szemléltük a francia, angol és

német kiadók versengését, hogy minél olcsóbban árulják a világirodalom nagy alkotásait és tegyék nemzetüknek, az egész emberiségnek közkincsévé. Mert ha a nagy germán nemzet halálával és kegyelettel adózik Philipp Reclamnak, amiért ime háromszáz felül járó Universal-Bibliothek-jának kötetivel hazájának és az emberiségnek szellemi látkörét kiszélesítette: érteni és mindenek felett becsülni tudjuk. Sok tudós munkálkodásnál többet használt ő; mert népszerűvé, könnyen hozzáférhetővé tette nagy elmék nagy alkotásait.

A nagy közönségnek, mikor a Magyar Könyvtár megindulásáról hírt adunk, kétszeres lesz az öröme. Mert nem csak hogy olcsóvá teszi a magyar könyvet, de oly munkák megjelenését is megvalósítja, melyek eddig vagy csak nagyon nehezen voltak megszerezhetők, vagy egyáltalán nem voltak kaphatók. Shakespeare és Molière régi fordításai ujakkal cserélődnek fel s többé nem fog hangzani a panasz, hogy a teljes magyar Shakespeare megvételéhez az embernek legalább is földbirtokosnak kell lennie. De nem csak klasszikus alkotásainkban ismerjük meg a nyugati irodalmakat; újabb termelésekből is azt és anynyit, ami irodalmi ismereteink határát meg bővíti és a népszerűbb írókat jelentősebb,

jellemzőbb alkotásaikban megismerteti. Irodalomtörténetünk számos oly kiváló munkáról emlékszik meg, melyek nyomtatásban egyáltalán nem jelentek meg, vagy ha meg is jelentek, ma már hozzáférhetetlenek. A világirodalomnak igen sok nagy alkotása nincs még nyelvünkre lefordítva. Értzi e körülménynek káros voltát a nagy közönség lépten-nyomon, de érzi leginkább a tanuló ifjuság, melynek a művek olvasása helyett kommentárokkal kell megelégednie. Nagy és szép feladat vár tehát a Magyar Könyvtár-ra, midőn meg akarja valósítani a magyar Universal-Bibliothek hasznos eszméjét.

Pedig ezt a czélt tüzték ki a Magyar Könyvtár kiadói és érdemes szerkesztője. Az első sorozatként kiadott tíz füzet ime világosan tájékoztat erről. Felöleli nemzeti irodalmunk klasszikus alkotásai mellett a hazai és külföldi modern irodalom java termékeit. Ime a sorozat. 1. szám: Katona József: Bánk bán. Bevezetéssel ellátta Beöthy Zolt. 2. Guy de Maupassant: Elbeszélések. Fordította Tóth Béla. 3. Berzesnyi válogatott ódái. Életrajzi bevezetéssel. 4. Coppée A kovácsok sztrájkja és egyéb elbeszélő költemények. Fordította Radó Antal. 5. Kisfaludy Károly: A kérők. Bevezetéssel ellátta Beöthy Zolt. 6. Sipulusz: Humoros tárczák. 7. Edmondo de Amicis: A bor. Fordította

tartózkodás
győzött

Román
kor a k
sek ren
elén Stu
nemzeti
rista m
kérdés
vativ I
Catargiu
at a ha
a legba
tanui.

előbbi r

tot kér

csak ne

lenségre

magyar

lönöző

zést és

Mind

mondh

A konz

ték, mi

Az uj

juttatta

sok kö

kájához

teve, a

zsebeit

Ilyen

többé

De mi

s az é

lassan

egyik

alatt.

Sturza

csopor

zászlaj

megbu

paripá

kormá

dapest

kitünt

tak St

tuk,

Tóth

Du M

totta

Min

első t

ekese

való,

lontó

magy

lyek

kiváló

az ne

tóvá

magy

soroz

moder

tése

tárna

humo

mely

ket e

legna

a Tó

tatja

laszt

szabl

a sz

a Co

H

mun

állításunkat önállólag állami függetlenségünk kitüntetésével rendezhetjük és fogjuk is rendezni.

Ismétlem, nehéz lesz a feladat: kiállításunkat 14 csoportra szétszórta rendezni, de meg kell a nehézségekkel birkózni tudásunk és leleményességünk teljes értékesítésével, hacsak nem akarunk az exotikus államok sorába lépni.

A legelső dolgunk tehát, hogy tisztába jöjünk azokkal a szempontokkal, amelyek szerint kiállításunkat rendezni kell.

Minden csoportban ki kell majd választanunk azokat az ágazatokat, ipari szakokat, amelyekben a legerősebbek vagyunk, amelyekben a fejlődésnek már egy bizonyos fokát elértük. A magyar földnek vannak oly erős, hatalmas ipari vállalatok, amelyek a magyar föld termelésében, hazánk speciális viszonyaiban gyökereznek. Ezek mellett az utóbbi évtizedek erőfeszítései folytán nálunk elért jelentékenyebb haladások eredményei is bemutatásra kell, hogy kerüljenek. Természetesen nem fogunk mindent kiállítani, amit Magyarországon termelnek, mindent, amivel csak rendelkezünk. Tudnunk kell különbséget tenni országos és nemzetközi kiállítás között.

Országos kiállítás esetében itthon vagyunk, a távolság ennél fogva nem okoz nehézségeket. A terület szűk volta sem akadályoz bennünket, és végül maunk akarjuk megismerni önmagunkat. Nemzetközi kiállítás alkalmával a távolság, a szűken mért terület mind gátat képez és azonkívül még az egész világgal kell versenyeznünk. Itthon a magunk jóakaró szeme bírál, amott a külföld.

Világos tehát, hogy az összes népek bíráló szeme előtt tartandó világversenybe küldendő objektumokat nagyon meg kell válogatnunk. Nem tömeges kiállítással, hanem a tárgyak helyes megválogatásával és ügyes elrendezésével álljunk ki a porondra.

Ennek az elvnek leginkább megfelel a kollektív kiállítás. Nekünk tehát ezt a módot kell választanunk, már azért is, mert — mint említettük — a kollektív kiállítás mellett sincs kizárva az abban résztvevőknek egyéni érvényesülése.

Egy másik szempont, amelyet szintén figyelembe kell vennünk: kiviteli érdekeink istápolása. Nem helyes az a nézet, amelyet némelyek vallanak, hogy a francia piac nem bír ránk nézve nagy gyakorlati értékkel, hogy a kiállításban való részvétel kereskedelmi érdekeinknek nem sok szolgálatot tehet. Hiszen Párisban a nagy nemzetközi ünnepély alkalmával nemcsak Páris lakosságával, hanem Franciaországgal, hanem az egész világ különféle népeivel fogunk találkozni. Ott lesznek szomszédaink is és a keleti államok kereskedői is, akik, ha látni fogják kiállításunkat, termelésünknek, gyártásunknak különböző ágazatait, kivitelre alkalmas termékeinket, ipari feldolgozásra felhasználható, kiváló nyersanyagainkat, bizonyára szívesen fognak összeköttetésbe lépni a magyar kiállítókkal, akikkel különben alig van alkalmuk megismerkedni.

Azt talán felesleges is említeni, hogy a kormány és annak minden egyes tagja készséggel és lelkesedéssel támogat minden olyan törekvést, amely kiállításunk sikerét biztosítja. A törvényhozás 1.500.000 forintnyi hitelt bocsátott a magyar kiállítás rendelkezésére. Az állami hozzájárulás azonban ezzel nincs kimerítve, mert az említett

összegben az állami intézmények és üzemek kiállításának költségei nem foglaltatnak benne. Szóval a kiállítás rendezésére az eddigi külföldi kiállításokra szánt összegnél sokkal jelentékenyebb áll rendelkezésre. A kiállítási alapról ennél fogva ott, ahol szükséges, bizonyos mérvű támogatásra is számíthatnak egyesek. A támogatás állhat abban, hogy — ahol a körülmények indokolják — az installáció, esetleg a szállítási költségeinek egy részét a kiállítási alap fedezi. Vagy hogy a kormánybiztosság közegei Párisban a kiállítandó tárgyak elhelyezése és felügyelete körül bizonyos teendőket magukra vállalnak. Ez által az egyes kiállítók eltekinthetnek külön közegek kiküldésétől, és így tekintélyes megtakarítást eszközölhetnek.

A kiállítás sikere érdekében a kormánybiztosság különösen kezére jár a vállalkozóknak egyes figyelemre méltó esetekben, hogy nagyobb megrendelésekhez juthassanak. A királyi palota, a fővárosi építkezések kedvező alkalmat nyújtanak ily irányú támogatásra. Főpapjaink és főuraink is bizonyára hazafias feladatuknak fogják tartani, hogy ilyen tekintetben a kiállítás érdekében közreműködjenek.

Fényes péllával járt elől maga a király, aki — mint ismeretes — legutóbb elrendelte, hogy a királyi palota egyik termét, a Szent István termet, tisztán a magyar ipar készítményeivel rendezzék be.

A koronás király ilyen buzdítása talán még nagyobb lelkesedésre fogja arisztokracziánk ismeretes hazafiai buzgalmat hangolni.

De a vagyonos polgárság támogatására is nagy szükség van. Amint hogy remélhető az is, hogy egyes állami intézmények és a vidéki nagyobb városok is tekintélyesebb megrendeléseket fognak tenni oly célból, hogy a rendelt tárgyak mint a magyar ipar kiválóbb termékei a párisi kiállításon bemutatásra kerülhessenek.

Mindezek után engedjék meg, hogy önközös és önközös által az ország összes iparosaihoz azt a hazafias kérést intézzem, hogy a nagy nemzeti munkában mindnyájan legjobbjuk erejük és tehetségük szerint vegyenek részt. Az előkészítő munkálatok az illető csoportbizottságokban, amelyekkel a kormánybiztosság teljesen egyetértőleg jár el, már teljes folyamatban vannak.

A legközelebbi napokban felhívást is fogok kibocsátani, amelyben Magyarország minden számottevő iparosát és eddigi kiállítóját tájékoztatni fogom a kiállításról, és felkérem az abban való részvételre. A részvételt január közepéig kell bejelenteni. Ez csupán előzetes tájékozás céljából történik. Az egyes kiállítandó tárgyak szakszerű bejelentése még azután későbbre marad.

Az előzetes felhívással remélem, hogy sikerül majd a kiállítani szándékozók figyelmét felkelteni. Az említett jelentkezésekből másrészt a résztvevők számára, a részvétel módozataira és a terület mikénti felhasználására vonatkozó adatokat fogjuk összegyűjteni.

Meg vagyok győződve, hogy a felhívásra csak igen jó választ fogok kapni Magyarországi iparosaitól, akikre, valahányszor hazafias feladatokról volt szó, mindig lehetett számítani. Remélem, hogy most, amikor Magyarország munkásságáról, szorgalmáról, haladásáról és fejlődéséről kell a külföld előtt tanuságot tenni, a magyar iparosok

ismét elsők lesznek a kiállítás sikerének elmozdításában.

Mindenki, aki hozzájárul a magyar kiállítás sikeréhez, egyszerszám hozzájárul ahhoz, hogy Magyarország a világ előtt bebizonyíthassa, hogy az európai nagy fejlődés mögött semmivel sem maradt el és hogy a többi kulturálatlanok között méltán foglalhatunk helyet.

Az országos iparegyesület és Magyarország iparossága mindig megértette a hazafias buzdító szövegét. Kérem tehát a nagy munka érdekében az országos magyar iparegyesületnek és a munka embereinek támogatását, lelkes közreműködését.

(Vége)

Vegyes hírek.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Zayda Adél okleveles tanítónőt a mezőbányai állami elemi iskolához rendes tanítónővé nevezte ki. Gratulálunk a jól megérdemelt kinevezéshez úgy a kisasszonynak, mint a derék apának.

— **Gyászhir.** Lapunkat is közelebről érdeklő gyászról kell beszámolnunk. Egy a vármegyében köztisztviselőben és közszeretben álló öreg ur, dr. Ebergényi Sándor h. szerkesztő apósa, egy virágzó, nagy család feje, az öreg Ajtay bácsi hunyt el e hó 21-én Verespatakon. Távól tőlünk, a vármegye aranyvidékén élt és működött, de azért ismertük mi is a közügyekben is fáradhatlan munkás és kedélyes öreg urat, ismertük, kedveltük és nagyra becsültük s fájdalmasan érint korai elhunyt. Korai, mert a még annyit sem mutatott 64 éves férfi a legjobb korban volt, olyan korban, hogy odaadó működésétől a köz — különösen szűkebb hazájában, melyért sokat tett, sőt áldozott, még sokat várhatott. Temetése e hó 23-án óriási részvét mellett folyt le. Pihenjen csendesben a sokat fáradott, derék férfi! A lesújtott család a következő gyászjelentést adta ki:

Alólírottak úgy a maguk, mint az összes rokonok nevében fájdalommal tudatjuk, hogy a legjobb férj, apa, nagypapa, illetőleg após és jó rokon, Ajtay János kereskedő, bányabirtokos, bányagazdát, az Abrudbányaverespataki nehezék-pénzalap elnöke, az Abrudbányaverespataki bányamegye választmányi tagja, törvényhatósági bizottsági tag, a kis-, angyal- és nagy-tavak elnöke, munkás életének 64-ik évében, hosszas szenvedés után f. hó 21-én d. u. 5 órakor az Urban elhunyt. „A nemes szív, mely az övéért érzett, megszünt dobogni. A munkás karok, melyek nem csak szervezetűikért, hanem a közjólét előhaladásáért is rendkívüli munkát végeztek, lehanyatlottak. A veszteségért kárpótlást semmi, fájdalommban vigasztalást csak a Gondviselésben való erős hit adhat.” A feledhetlen portetemeinek végső nyugalomra helyeztetése a református egyház szertartása szerint folyó hó 23-án délután 2 órakor fog megtörténni. Béke poraira! Verespatak, 1897. november hó 22-én. Özv. Ajtay Jánosné szül. Suba Róza. Ajtay Róza férj. dr. Ebergényi Sándorné. Ajtay János m. kir. erdész. Ajtay Emma férj. Dobay F.-né. Ajtay Árpád bányabirtokos. Ajtay József joghallgató. Ajtay Mariska férj. Szöllősy Elekné. Ajtay Béla, mint gyermekei. Ajtay Jánosné szül. Hlavaty Ilona. Ajtay Árpádné szül. Jeney Nina. Dr. Ebergényi Sándor főispáni titkár. Dobay Ferenc gyógyszerész. Szöllősy Elek gyógyszerész mint menyei, illetőleg vejei. Ajtay István. Ajtay Endre mint unokái. — Gyászjelentést adtak ki még a verespataki nehezék-alap, melynek elnöke, és a „Szt. Háromság”, valamint „Kancellista” bányatársulatok, melyeknek érdemlős igazgatója volt az elhunyt.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazon jó

ismerőseim, barátaim és elhunyt drága emlékü nőm kedves barátai, kik hosszas betegsége alatt oly igaz szeretettel környeztek, s gyászos elhunytával is a legbensőbb részvétellel osztoztak bánatunkban, s ez által mély fájdalmainkat enyhíteni törekedtek; úgy szintén a helyi daloskör tagjai a temetésen való szíves megjelenésükért fogadják ez uton egy a magam, mint a gyászoló család nevében őszinte köszönetünket és örök hálánkat. Baranyay Károly.

— **Köszönetnyilvánítás.** Alólirottak, mint b. emlékü Sipos Margitka II-ik elemi osztályos növendék szerettei, bánatos szívünkben eredő hálás köszönetünket nyilvánítjuk a nagyenyedi elemi leányiskola igazgatója, tekintetes Kövér János urnak és nője, Barabás Erzsébet nagyságának, mint a II. elemi osztály tanítónőjének; az elhunyt kedves leánya tanulótársainak, valamint a nagyenyedi tanítóképződei dalkör vezetője, Kekkel József IV-ed éves képződei növendék urnak, a dalárda érdemes tagjainak és mindazoknak, kik az elhunyt f. hó 19-én d. u. fél 4 órakor végbement temetése alkalmával közreműködésükkel és megjelenésükkel a gyászistentisztelet díszét emelni s ez által keblünk fájdalmait részvétükkel enyhíteni szívesek voltak. Nagy-Enyeden 1897. nov. hó 20-án. Sipos György m. palatka ev. ref. pap, Sipos Györgyné szül. Gerger Ottilia, mint bánatos gyászoló szülők. Özv. Gerger Mórné, mint gyászoló nagyanya és gyermekei.

— **Köszgyűlés.** A nagyenyedi vadásztársulat e hó 27-én — szombaton — d. u. 4 órakor tartja rendes évi köszönetgyűlését a vármegyei ház kis termében, melyre az elnökség ez uton is felhívja a társulati tagok figyelmét.

— **Irodalmi ünnepély.** A nagyenyedi Bethlen-kollégiumi ifjuság főgimnáziumi önképző köre a száz év előtti felújulás emlékeztetere 1897. november 28-án (vasárnap) d. u. fél 3 órakor a kollégium tornacsarnokában irodalmi ünnepet rendez a következő műsorral: 1. Nyitány, Liszt Ferencztől. Előadja a kollégiumi zenekar. 2. Toborzó, Amadétól, Arany dallamával. Előadja a főgimnáziumi dalkar. 3. Megnyitó szó Váró Ferencz vezető tanártól. 4. Politikai életünk száz év előtt. Kristóf György VIII. o. t. beszéde. 5. A dai hatalma. Pindaros éneke. Előadja a főgimnáziumi dalkar. 6. A magyarokhoz. 1796. Berzsenyi ódája. Szavalja Ajtai Jenő VIII. o. t. 7. Berzsenyi hazafias költészetéről beszél Váró Géza VIII. o. t. 8. A felkölt nemességhez a szombathelyi táborban, 1797. Berzsenyi ódája. Szavalja Incze Miklós VIII. o. t. 9. Király-himnusz, Gyarmathy Miklóstól. Férfikarének. 10. Irodalmunk vezérei száz év előtt. Budai Árpád VIII. o. t. beszéde. 11. Száz év előtt. Óda, írta Kozma Gyula VIII. o. t. Szavalja Imre István VIII. o. t. 12. Himnusz. (Unisono). — Induló (Zenekar).

— **„Ujabb költemények“** czimen Felzeghy Dezső verskötetét ad ki. Az ismert nevű poétának ez nem első műve, melylyel a közönség elé lép, neve ismert és ezen újabb kiadványa is igen csinos lírai dalokat, románczokat és költeményeket tartalmaz, amit a mai tárcza-rovatunkban közölt mutatóvány is igazol. Mint az előfizetési felhívásban mondja: „Méh-dongást hallott és megszületett a dal, letört virágot látott hervadozni és megszületett a románcz. A történeteket ábrázoló lelke igyekezett meg-

nemesíteni.“ A mű ára 1 fjt 20 kr és az előfizetési pénzek szerző czimére, Kolozsvár, Külmonostor-utca 51. szám alá küldendők december 16-ig. Gyűjtőknek 10 előfizetés után tisztelet-peldány jár.

— **Eredményes vadászat.** A helybeli vadász-társulat egy néhány tagja igen szép eredményt felmutató vadászatot rendezett az elmúlt pénteken és szombaton felsőfügedi revírjében. A szép eredményt három darab vaddisznó képezte, melyeknek egyike, egy hatalmas, 190 kiló súlyu kan, ritka szép példány volt és Angyal József oláhlapádi körjegyző, társulati tag mesteri lövése hozta terítékre. A vadászat idején, üzembe adási munkálatok ötletéből, a területen tartózkodott a megfelelő városi komiszió és Nimrodaink ellátás tekintetében ennek vendégei voltak s mert a konyhát Samu bécsi látta el, annak jóságát felesleges külön is dicsérni.

— **Esküvő.** Wild Tamás marosújvári fiatal iparos e hó 23-án vette nőül Balogh Linka kisasszonyt, özv. Balogh Dénesné nagyenyedi lakosnő szép leányát. Gratulálunk.

— **Hymen.** Szép esküvő volt e hó 23-án Nagy-Enyeden. Ekkor tartotta Jánosi Sámuel héderfaji tanító esküvőjét Kovács Katalin kisasszonnyal, Kovács Mihály birtokos polgártársunk szeretetreméltó leányával. A polgári egybekelés után — melyet Kovács Gyula anyakönyvvezető eszközölt — Jancsó Sándor ev. ref. lelkész megható szép beszéd kíséretében részesítette egyházi áldásban az ifjú párt. Ezek után vidám dél-ebédhez ült a díszes társaság, mely csak a késő esti órákban ért véget. Állandó boldogságot kívánunk az új párnak.

— **Eljegyzés.** Benedek Simon magyarlapádi földbirtokos a napokban jegyezte el Silberstein Czili kisasszonyt Nagy-Enyedről.

— **Szülők figyelmébe.** Művelt német leány, mint benne keres alkalmazást gyermekek mellé. Szíves ajánlatokat a lap kiadóhivatalához kér.

— **Figyelmeztetés.** Nagy-Enyed város hatósága ez uton is figyelmezteti az érdeklődőket, hogy a tulajdonát képező bérletekre és pedig: a „Nemzeti Szálloda“, szemét- és vásár-vám, közép és alsó malmok bérletére, a nyilvános árlejtést e hó 25- és 26-án tartja meg a városház nagytermében, hol az árlejtési feltételek is betekintethők lesznek.

— **Biztosítás munkás-sztrájk ellen.** Angliában éléken foglalkoznak azzal az eszmével, hogy behozzák a munkás-sztrájk elleni biztosítást. A kérdést ott a gépgyármunkások nagy sztrájkja felettébb aktuálisá teszi. A kérdés tárgyalása még nagyon kezdetleges stádiumban van és a beérkezett jelentésekből még azt se lehet kivenni, hogy vajjon egy magántársaság vagy pedig egy kölcsönösségen alapuló szövetkezet alapítására gondolnak-e.

— **Parasztlázadás Sziciliában.** Sziciliából, a nagy korrupció és nagy nyomor szigetéről, újabb komoly parasztlázadásokat jelentenek. Buccheriben Siracusa közelében, fejszékkel, botokkal és puskákkal fölfegyverkezett parasztlázadók támadták meg a város tulajdonát képező Frassino nevű birtokot, hogy azt maguk közt felosszák. A parasztlázadók mintegy háromszázan lehettek és fenyegető föllépésükre a birtok bérelője, Ganioso báró, azonnal elmenekült. A zavargók egy részét a rendőrség letartóztatta. Hasonló lázadás volt

Katania közelében, Keramiban. Ott a parasztlázadók a városháza elé vonultak és a Stagliata nevű városi birtokhoz tartozó földparcellákat azonnali fölosztását követelték. A polgármester a városháza erkélyéről ünnepélyes ígéretet tett, hogy a községi földeket fölosztja, mire a lázadók lecsillapodva távoztak.

— **Gr. Csáky pályadíja a tanítók számára.** Csáky Albin gróf, volt vallás- és közoktatásügyi miniszter, 100 korona pályadíjat bocsátott a Havas Gyula dr. kir. tanfelügyelő szerkesztésében közelebről Kolozsvárról megintitandó „Magyar Pestalozzi“ című gyakorlati nevelésügyi hetilap rendelkezésére. Az érdekes pályatétel, amelyre művelt tanítóink figyelmét ezennel felhívjuk, a következő: „Meg kell ismertetni azon gyakorlati eszközöket és módokat, amelyek segítségével a kötelességérzet erényét fejleszthetjük.“ A pályakérdés részleteire nézve szívesen szolgál felvilágosítással a „Magyar Pestalozzi“ szerkesztősége Kolozsvárról, Hosszu-utca 1. sz. M. csupán azt közölhetjük, hogy a nemes gróf a bíráló bizottság elnökéül Kozma Ferencz kir. tanácsos, tanfelügyelőt, a m. tud. akadémia tagját; tagjaul pedig Orbók Mór állami tanítóképző-intézeti igazgatót, az ismert tankönyvíró; Solyom János községi polgári iskolai tanárt, a kolozsvármegyei tankerületi tanítótestület elnökét; Marosán Jakab gör. kath. el. tanítót és Czukrasz Róza román. kath. el. tanítónőt nevezte ki.

— **Uj tanfolyam.** A m. kir. technológiai iparmuzeumban Budapesten (VIII. József-körút 6.) 1898-ik év január hó 3-án elektrotechnikai tanfolyam nyílik meg. Ezen a tanfolyamon a dinamo-gépek szerkezete és kezelése, az elektromos világítás és munkaátvitel, a telefonok és elektromos csengettyűk, valamint az elektromos vezetékek szerelése tanítatik. A tanfolyam január hó 3-tól márczius hó végéig, tehát 3 hónapig tart. Hallgatókul felvételnek: elektrotechnikai gyárak és vállalatok szerelői és szakmunkásai, gyárak és műhelyek tulajdonosai, valamint ezek hivatalnokai, művezetői, továbbá gépkezelők, mechanikusok és géplakatosok. A gépkezelők közül a felvételnél azok az elsőbbség, akik az állami ipariskolában a gépkezelői tanfolyamot végezték, végre mindazoké, kik elektrotechnikai szakismertek elsajátítására törekcsenek. A tandíj 8 forint; a beiratások december hó 15-ik napján kezdődnek és december hó 26-ig tartanak. Akik a tanfolyamot rendszeresen elvégezték, vizsgát tehetnek; ha a vizsgát sikerrel leteszik, bizonyítványt kapnak.

— **A népszabadság könyvéből,** Benedek Eleknek a „Magyar nép multja és jelene“ című — méltán nagy érdeklődést keltett — kétkötetes művéből megjelent a második füzet, melynek elején mindjárt két művészi kivitelű műmelleklet köti le figyelmünket. Az egyik a magyarok bejövetelet ábrázolja, a másik pedig eleven, mozgalmas kép: az I. Endre korabeli fejevári népgyűlést idézi elénk, midőn a király az ősi szokáshoz híven a népet is gyűlésbe hívja. Épp ez időben tetőpontra hágott volt a bálvány és a kereszt küzdelme, melyet rendkívül érdekfeszítően ír le Benedek, a nép vissza akar térni a pogány hitre s a taltosok lázítják az ország minden részéből összesereglett népet. Ezt a mozgalmas jelenetet örökíti meg a rajzoló. Külön fejezetet szentel az író Szent Lászlónak, ügyesen kapcsolván össze a róla szóló legendákat, hagyományokat a történelmi tényekkel, ki-

mutatván, hogy bár Szent László törvényei kegyetlenül szigorúak voltak, mégis Szent László emléke, Mátyás kivételével, a legszébben maradt meg a nép lelkében, mert törvényei nem csak szigorúak, de igazságosak is voltak. Ebben a füzetben indul meg még egy igen érdekes fejezet: a csirájában levő megyei és községi élet rajza, egyben megismertetvén velünk a nép akkori életét, gazdalkodását, a föld művelését, annak eszközeit. A lebilincselő elbeszélést sikerült szövegeképek élénkítik, melyek közt különösen érdekes az, mely azt magyarázza, miként mérték őseink a földet — nyilövésekkel. Nagy előnye Benedek könyvének, hogy a föld népének történetét írva, nem feledkezik meg a nagyobb országos eseményekről sem s így az olvasó a történelem fonálán ismerkedik meg a parasztság történetével. Most, hogy a második füzet is olvastuk, még nagyobb érdeklődéssel várjuk a további füzeteket, az elnyomott nép küzdelmeinek történetét. A népszabadság e könyvét, igazi bibliáját, melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Egy-egy füzet ára 30 kr s elő is lehet rá fizetni a kiadó Athenaeumnál és minden könyvkereskedőnél, még pedig 5 füzetre 1 frt 50 krral, 10 füzetre 3 frral, 20 füzetre 6 frral, és 40 füzetre, vagyis az egész könyvre 12 frral.

— **Nagy verseny** fejlődik ki manapság a fővárosi napilapok közt: szellemi és anyagi erők érdekes versenye. A magyar olvasó közönség, melynek száma a két utolsó évtized alatt százszorta nagyobb lett, csak előnyeit élvezi a példátlan versenynek: olvas, ítél és a legjobbat választja. Batran fölveszi a versenyt az olyan lap, mint a Pesti Hirlap, mely immár huszadik éve szolgálja a magyar középosztály és a magyar nép érdekeit, diadalra segítve a szabadelvűség világhódító eszméit, utját egyengetve az igazi demokráta gondolkozásnak a nemzet mind szélesebb rétegeiben. Ezt tüzte ki feladatául husz év előtt s ehhez a programjához rendületlenül hű maradt oly nehéz időkben is, mikor az ily magatartás áldozatokba és sok kockázatásba került. Éppen azt becsüli a liberalizmus e bátor előharcosában a művelt magyar olvasó közönség, mely a magyar sajtó terén paratlanul álló támogatásban részelteti kedvencz lapját. A Pesti Hirlap oly irói gárdát egyesít maga körül, melyhez hasonlóval egy más lap sem dicsekedhetik. Elég legyen csak felemlíteni: Kenedi Géza (Quintus), Ábrányi Kornél, Balogh Pál, Beksics Gusztáv, Murai Károly, Tóth Bela, Kozma Andor (Koboz), Kóbor Tamás, Tömörkény István, Ágai Adolf (Porzó), Gerő Ödön, Bede Jób, Vázsonyi Vilmos, Kálnay László, Krúdy Gyula, stb., stb. elsőrendű publicisták, tárcza- és humoros karczolatírók neveit. Nincs továbbá ma egyetlen oly lap sem, mely annyi kedvezményben részesítené olvasó közönségét. Minden előfizető teljesen díjtalanul kapja meg karácsonyi ajándékul a Pesti Hirlap nagy képes naptárát, a legkitünőbb szépirodalmi és közhasznú közleményekkel teli vaskos és díszes kiállítású kötetet, melynek az olvasó egész éven át veszi hasznát, s azonkívül minden előfizető minden hónapban ingyen kap egy-egy kis csinos kiállítású jegyzéknaplót; a Párisi Divat című, hetenkint megjelenő, pompás képekkel illusztrált divatlapot pedig kedvezményes áron (negyedévre 1 frt) rendelheti meg. Maga a Pesti Hirlap is, bár ma kétségtelenül a legbővebb

tartalmu lap (naponként 20—24, vasárnapokon 32—40 oldal szöveggel jelenik meg) negyedévre csak 3 frt 50 kr. egy óra pedig 1 frt 20 kr, mely összeg a Pesti Hirlap kiadóhivatalába (Budapest, V. Váczi-körút 78. szám) címzendő.

Meteorologiai jelentés nov. 21-től nov. 24-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő- sége	Borulat	Csapadék	Hő napi max. min.
21	7	72.5	+0.4	W ₁	3	—	
	2	72.9	+7.1	N ₁	1	—	+8.3 —4.0
	9	76.4	+1.2	SW ₃	0	—	
22	7	80.0	-3.6	N ₁	10	—	
	2	79.7	+0.9	—	0	—	+1.3 —3.6
	9	80.0	-1.3	—	10	—	
23	7	78.0	-0.2	N ₁	10	—	
	2	73.6	+6.0	SW ₁	1	—	+6.0 —5.0
	9	70.9	-1.4	W ₁	2	—	
24	7	66.4	-3.6	W ₁	10	—	
	2						
	9						

Kilátás: Borus és csapadéokra hajló idő.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég Δ = dara.

Közgazdaság.

A szőlőhegyek trágyázásáról.

A szőlő termelése lényeges mennyiségű tápláló erőt igényel; kitűnik ez Wagner azon állításából, melyet kísérletei után tett közzé, hogy egy hektár területen termő 8000 klgr. szőlő (fürt) és 2160 klgr. venyige évente 71 klgr. kálit és 18 klgr. foszfor-savat von ki a termőföldből.

Egy hektár szőlőnek évenkénti istállótrágyázása (mely mintegy 20.000 klgr. istállótrágyából állhat) 104 klgr. kálit és 42 klgr. foszfor-savat ad a termőföldnek, tehát kétszer annyit, mint amennyit a szőlőtermelés kivon a talajból. És ime bebizonyított tény, hogy ez a trágyázás éppen csak kellő erőben, épségben képes fenntartani a szőlőtökeket, de a termést csak némileg növeli.

Ebből a tényállásból azt a szabályt vonhatjuk le, hogy a szőlőhegyeket nemcsak oly mérvben kell trágyázni, miként az a termés és venyige vegyelemzéséből szükségesnek mutatkozik, hanem a trágyázást bőven kell eszközölni, úgy, hogy ne csak a szőlőhegy termő területének legfelsőbb rétege, hanem az alsóbb talajrétegek, szóval az altalaj is kaphasson némi trágyát. Ezen okból nagyon tanácsos a trágyának csak egy részét istállótrágyában adni a szőlőhegynek, a másik részét oly trágya alakban kell adnunk, amely könnyen oldható s így könnyen az altalajba juthat. Ez annál könnyebben történik, minél több tápláló erő van már a feltalajban. Wagner a szőlőhegyek és szőlőkertek trágyázására vonatkozólag következő 4 éves fordákat ajánlja: Egy hektárra I. évben: Istállótrágya 6000 kg., oldható foszfor-savas műtrágya (szuperfoszfát) 40 kg. II. évben: oldható foszfor-savas műtrágya 60 kg., káli 40 kg. III. év-

ben: oldható foszfor-savas műtrágya 60 kg., légeny-trágya 15 kg., káli-trágya 80 kg. IV. évben: oldható foszfor-savas műtrágya 60 kg., káli 100 kg., légeny-trágya 25 kg.

Ezen trágyázási turnus természetesen csak mint általános forma veendő tekintetbe és a szerint, amint a körülmények alakulnak, eltérések is alkalmazhatók és pedig a talaj vegyi tartalma szerint. Egyébiránt a következők veendőek a fentebb közölt trágyázási mód alkalmazásánál tekintetbe.

Mely és nedves fekvésnél közönségesen a talajban több légeny van jelen, mint a homokos, sziklás, meszes talajnál. A mely és nedves fekvésű szőlők azonban szegények foszfor-savban és káliiban s így a trágyázási alak meghatározásánál már e két tényezőt tekintetbe kell venni és a szerint módosítani a trágya-összetételt. A légeny-trágyázást kissé megszorítjuk, míg a másik két növény táplálószerből vice-versa többet juttatunk. Magasan fekvő, száraz talajnál, mely homokos, sziklás, vagy meszes is lehet, ép az ellenkező eset fordulhat elő, vagyis itt a légeny fog hiányozni, míg a káli és foszfor-sav nagyobb quantumban lesz jelen s így e körülményt ugyancsak nem szabad számításunknál tekintet nélkül hagyni.

Azt, hogy van-e a talajban elegendő légeny-trágya, legjobban és legbiztosabban abból lehet következtetni, ha a szőlőtők fás hajtásainak növekedését tekintetbe vesszük. Ott, ahol a talaj légenyben gazdag, a venyige is nagyra nő, míg ott, ahol a kérdéses trágya kevés, vagy éppen csak alig van jelen, a venyige fejlődése gyenge. Ez utóbbi esetben a légeny-trágyázásnak is erősebbnek kell lenni, míg oly helyen, hol a venyige hajtása és növeése erőteljes, a légeny-trágyázás korlátozandó s az istálló-trágyázást sem kell a kimért mértékben alkalmazni.

Oly szőlőkertek talaját, vagy magában álló szőlőhegyeket, avagy egy egész szőlőhegy vidéket, melyek a nagy talajnedveség és a talaj át nem eresztő természete miatt a szőlőtökeket sárgaságba ejtették, legjobb a következő évben káli-trágyával jól megtrágyázni. A káli-trágya ily esetekben leginkább megfelel akkor, ha mint lomb-hamut alkalmazzuk, avagy még jobb, ha venyige-hamu alakban adjuk azt a szőlőtökének.

Az amerikai fajtaú szőlőtöknél, melyek többé-kevésbé feltételezik és megkívánják a talajban a vasoxyd jelenlétét, gyakran előfordul, hogy szintén sárgaságba esnek, ha a talajban nagyon kevés vasoxyd van, avagy ha van is, az nincs oly alakban feloldva a talajban, hogy azt az amerikai szőlőtöke felhasználhassa. Ily esetben, a Franciaországban végrehajtott számos kísérlet szerint, célszerű 20—40 mm. finom minőségű vasvitriolport a talajra elszórni, ha lehet, akkor, midőn esőt várunk; az elszórás követő eső a port némileg feloldja; az eső után azt sekélyen alá kell kapálni.

Fiatall szőlőtökeknél, szőlőiskoláknál, vagy új telepítéseknél első sorban is azt kell szemünk előtt tartani, hogy a venyige erőteljes hajtású és növevény legyen és hogy a fagyok beállta előtt tökéletesen megérjen, vagyis fás legyen. Ezen cél eléréndő, a légeny oly alakban kell nyújtanunk a talajnak, melyben a növények gyorsan teljesen felvehetik s így erőteljesen nőhetnek. Leginkább fog tehát a chilisálsórom e cél elérésére megfelelni, de jó lesz a jobb erő-

ben levő szőlőhegyeknél az istállótrágyázás is. Ezen kívül szükséges a fiatal szőlőtőkét jól ellátni foszforsavas trágyával is, mert a trágya a venyigék érését őszzsel gyorsítja és segíti.

Vetőmagvak.

(Mauthner Ödön tudósítása.)

Vöröslóhere. Az üzlet általában e héten is igen csendesen folyt, amennyiben sem a kínálat, sem pedig a kereslet nem volt jelentékeny. Amerika áruí valamelyest ismét hanyatlottak. Amerikának terméséről különben tiszta képet alkothatunk magunknak a külföldi jelentések nyomán, nevezetesen november 1-ig Amerika főpiacaira mintegy 98.000 zsák lóhere szállított fel a múlt évnek hasonló időszakában felszállított 30.000 zsákkal szemben.

Luczernára nézve a Provence-ban sok rendbeli kötések létesítettek már, mi által a jelenlegi forgó árak meg is szilárdultak. Magyar eredetű mag folytatólag is hiányzik, ellenben úgy hírlik, hogy az amerikai luczernából e jelen évad alatt Magyarországra már mintegy 8000 métermázsa adatott el.

Csarnok.

„Minek is van szerelem a világon!”

A Közérdek számára írta: Sallak Róza.

(Vége.)

Egy napon, amint megint szép csendesen ballagott, szállingózni kezdtek a hópelyhek, szürke felleg borított be mindent, felkapta a fejét. Ma nem tudja, mi baja, úgy zakatol a szíve, majd kiugrik a helyéből, pedig olyan nehéz, mintha az a nagy szürke felleg reáborulna.

S a hópelyhek szálltak, szálltak, sürűben esett már, úgy elnézte a tánczó csodát, egyik ilyen, másik olyan, abban egyeznek, hogy fehér mindegyik, egyik szebben lejt, mint a másik, hanyatthomlok sietnek lefelé. Oh, dőre vágy, mindent a sárba viszesz... Olyan indulatosan tette az ifju a kezét a kilincsekre, nagyon meguyomhatta, a zár pattant, az ajtó tárva állt előtte, ment csendesen a levéllel betakart kerti uton, nem nézett sem jobbra, sem balra, itt is olyan világ volt, mint kint, anyi a különbség, hogy nem minden helyet lepett el még a hó, a ház előtti tér tiszta. Alig lát, sokszor összefutnak a kicsiny, fehér pihék s ködbe vesz a ház, majd meg szétválának, engednek egy vékony kis közt s ezen át tisztán lát mindent.

Nem jön eleibe senki, nem is nézi, jön-e valaki, jár-e valaki az előszobákban, a konyhán...? minek?... tudja ő jól, a Magda szobája hol van, ő hozzá jött, s amint benyit, szürke homály fogadja, alig veszi észre, hogy a szép, fehér kandalló mögött ül valaki, szemei végre megszokják a sötétséget, lép egyet előre, néz, néz, s abban a perczen leborul a földre, a gyenge, halovány, didergő alak elé: „Magda!”

Ő volt. Hét falu legszebb leánya, nem világolá be arcát a büszke önértet, fázott, didergett, pedig nagy hasábok pattogtak vígan, lobogva, s a fehér kandalló sugározta a hőt szeretesét.

Bakó Mihálynak bele is futott a vér a fejébe, ökleit összeszorította, de aztán csendes lett, széket húzott s oda ült közel a didergő leány mellé, megfogta a keskeny, lesóványodott kezeckét. A leány kihuzta

lassu sohajtással, nagy, bánatos szemeit reá függeszté, halvány ajka remegett, amint beszélt:

— Áldott vagy, nem bánatsz; akiért itt hagytalak, elhagytott, megcsalt... de azért nem átkozom őt se, megveri az Isten úgy is, engem már megvert. Hallom, örökké hallom hangodat, látom komoly, bánatos szemeidet, tudom én, mi voltam neked, de az többé nem lehetek úgy sem, közbenbe állana ő mindig. Felejts el...

Bakó Mihály nem szólt semmit, felállt, kiment. Másnap sem jött el, harmad nap sem, s a Della Magda arca egy keserű, egy végtelen fájdalmas mosolytól rándult össze.

Ötödnapra betoppant az ifju, nagyon sebesen jöhetett, fáradságtól lihegő hangon mondá: „Megöltem!”

A Magda sápadt arca fehér lett, mint a fal, ajkai megnyiltak, szólni akart, felállt, leült, végre egy hosszú, remegő jaj szakadt fel a lelkéből: „En Istenem!” s a gyenge alak tántorogni kezdett, s ha a férfi fel nem fogja, leesik.

Oda fektette csendesen a pamlagra, szólt hozzá lágyan: „Magda! édes üdvösségem, ebredj! Szólj!... kiszakad a lelkem, érette bánkódsz-e?... Engem sajnálsz-e?... Kétség öli a szívem. Ne félj, tisztességes uton történt, párbaj volt. Neki meg kellett halni, oka volt a te gyalázatodnak, tudott róla, nem volt szabad élnie tovább.”

S azok a selymes pillák megremegtek, a lány csendesen felült, az ifju ember megint előtte térdelt, úgy kérte, hogy szóljon, feleljen, áll-e még köztük valami, hogy ledöntsé azt is, hogy ne legyen semmi akadály, hogy a szívére ölelhesse, hogy az övé legyen egészen.

S a beteg kinézésű, halovány arc elpirult mélyen, mélyen. Oh, ez az ember azt kérde, van-e még valami akadály? Hát azt hiszi másodsor is meg fog ő felejtkezni magáról, hát nem gondol ez az ember az ő büszkeségére, Hogyan menne hozzá? Nem érdemes reá. Oh, ha előbb ismeri így, milyen boldogok lehetnek volna! Ki hitte, hogy ez az igénytelen külső ilyen nemes lelket takar? S a lány leborult az asztal szélére, így volt soká, amikor felnézett, nem volt könnyes az arca, tudott parancsolni a könnyeinek.

Az ifju a lábainál őrvöngött: „Oh, szóljon, szóljon! ha a szeretet, ha a feleségem akar lenni, mi gátol, hogy boldogok legyünk?”...

Magda felemelte a fejét, s habár az arca szintelen volt, szemei fénytelenek, tele bánattal: a régi szépség ömlött el egész lényén; pár percig nézte az ifjut, csodálat-tal, igaz, mély szerelemmel volt tele a tekintet, s ajka megnyilt, remegett kissé a hang, de az ifju szívében élesen hangzott vissza: „Nem szeretem!”

Szemei elborultak, akármerre nézett, mindenünnen hangzott feléje: „Nem szeretem!” Végig az uton, amig ment, ezt hallotta, utána sirta a szél, oh, milyen örülten kavargott a hópelyhek, épen amily örülten követett gondolat gondolatot agyában.

Odahaza lecsendesedett. Mielőtt szobájába ment volna, megcsókolta öreg, édes anyját; régen nem tette, s az öreg boldog volt, kezében egy imádságos könyv; épen a templomba készült. Oh, milyen áhitattal hajította meg a fejét, talán, talán megnyugszik a fia, talán, talán béke száll a szívére; s a fiu, az egyetlen fiu, az édes, öreg anyá-

nak minden boldogsága, minden öröme, iróasztala fiókjából kivett egy pisztolyt, ugyanazt a pisztolyt, amellyel lelőtte a csábítót, végigcizírogatta, az arczához tette, beszélt vele, dédelgette; oh, ez jó kis pisztoly oda talál, ahova akarják. Kiszedte a töltényeket, megint betette, aztán mikor rendben volt vele, odaszoritotta melléhez s a pisztoly megérdemelte a dicséretet: beletalált a golyó épen a szívébe, abba a sokat szenvedő, bánatos szívébe. Megnyugodott, nem fájt, nem szenvedett, nem szeretett, nem dobogott többet, béke szállt bele, örök, hosszú béke.

Mikor haza került az imádkozó öreg asszony, régen pihent már nyugodt, sápadt arccal, lezárt szempillákkal.

Ott kint a hópihéek szálltak, szálltak, belepték az utat, hosszú, nagy tél következett, s a hóban nagy nyomokat hagyott az öreg asszony cipője, s utána egy gyenge, beteges teremtes jött, kicsiny lábát beletette a nyomokba. Soha sem tudta meg az a szegény zokogó asszony, hogy más is jön utána, hogy más is kijár ide minden nap, mint ő. Nem látták egymást soha. A leány egy régi, nagy sirbolt ajtajában várakozott, míg az öreg ott hagyta a temetőt, s akkor ő ment oda a drága hantához, mindig volt egy pár szál virága, mindig, oh, könnye temetőtlen, az nem apadt el soha, ráborult a havas földre, úgy kért, úgy könyörgött. Oh, édes Istenem, megeléged-e? Ne sirj, szegény lány, könnyeid lehatnak mélyen be a sirba, s fáj neki bizonynyal, ne panaszdold búdat, zavarod az álmát, hadd pihenni szépen, hisz amig élt, úgy is teher volt az elete, nagy, emészto bánat borult a szívére, eredj haza szépen s felejtsd a tiédet.

Kiapadnak a könnyek, Della Magda nem sirt többet, nem is tudott sirni már, csak a szegény öreg asszony könnyei hullottak soká, soká, egyre hullottak, nem mondotta fűnek-fának, nagy sohajtva letörülte és azután újra meggyült, újra hulltak.

Szerkesztői üzenetek.

Cornelius. Kedves levelet, kéziratokat — ez utóbbiakat mai lapunk számára elkéssetten — vettük. Ha ideiglenes állapotom végleges lenne, ha szerény nevem, mint „felelős” diszlene a lap élén, vagy végén, — a kitünően megirt: „A róka bőrei” ezimű közlemény, melynek minden egyes sorát minden egyes atom osztja és vallja és amely igen találóan állapítja meg egyik veszélyes társadalmi betegségünk diagnózisát, — kompakt szedve jelenne meg! De így, ismerve az itt nem részletezhető állapotokat és viszonyokat, legnagyobb sajnálatomra nem buzhatom le a lap számára a róka valóban értékes bőrét. Kézirat felvilágosító sorok kíséretében meggy vissza. Többet köszönettel felhasználjuk. Az ideiglenes helyettes.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Foulárd-selymet 60 krtól 3 frt

35 krig méterenkint, — japáni chinai stb. — a legújabb mintázzal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes HENNEBERG selymet 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint, sima, csikos, koezkázott, mintázott damasztot stb (mintegy 240 különböző minőségben, 2000 szín és mintázzal stb. a megrendelt áru postabér és vámmentesen a hához szállítva, mintákat postafordultával küldenek: HENNEBERG G. (es és kir. udvari szállító) selyemgyáral ZÜRICHEN. Svájcban ezimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. (2).

8. oldal.

3776—897. tkvi.

Árverési hidetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró mint telegkönyvi hatóság által Simon Györgynek Mayer Juon elleni végrehajtási ügyében végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 100 frt tőke, ennek 1895. évi október hó 16. napjától járó 5% kamatai, 16 frt 75 kr végrehajtási mar megállapított, valmint jelenlegi 7 frt 56 kr és a még felmerülő költségek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Mayer Juonnak a csongvai 79 számú tjkvben foglalt A + 165, 166, 563, 652, 653, 1025, 2108, 2123, 2493, 2918, 3000 1, 3001 1. hrsz. alatti ingatlanaira 972 frt megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

Az árverés 1897 évi december hó 9. napján d. e. 10 órakor Csongva községben fog megtartatni.

Árverezni szándékozók végrehajtató kivételével tartoznak az ingatlanok becsárának 10% készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban letenni.

Vevő köteles a vételért az árverés jogerőre válta után 3 egyenlő részletben 15, 30, 60 nap alatt minden vételari részlet után az árverés napjától 6% kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbíró mint telegkönyvi hatóságnál és Csongva község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró mint telegkönyvi hatóság. Nagy-Enyeden, 1897. július 5-én.

A jbiró szabadságon:

Vincenti,
kir. aljbiró.

1295 1—1

586—1897. szám.

Arverési hirdetmény.

Alóírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-ez. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a kolozsvári kir. törvényszék 13191—807. sz. végzése által Inze József vagy végrehajtató javára nagyenyedi lakos Horátsik Janos ellen 1258 frt 20 kr tőke, ennek 6% kamatai és egyéb törvényes járuléka követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság foglalt és 882 frt 50 kr-ra becsült házi butorok, könyvek és zeneművekből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 6373—1897. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Nagy-Enyeden a városháza előtt leendő eszközésére 1897. évi nov. hó 30-ik napjának d. e. 10 órája batáridőül kitzetnek és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-ez. 107. §-a értelmében, a legtöbbet ígérőnek becsárón alól is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-ez. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Nagy-Enyeden, 1897. évi november hó 5-ik napján.

Gajzágó Simon,
kir. bir. végrehajtó.

1300 1—1

2447—897. tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró mint telegkönyvi hatóság által a kir. kincstárnak Marián Filon elleni végrehajtási ügyében végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 217 frt 02 kr tőke, ennek esedékes 6% kamatai, 7 frt 85 kr végrehajtási mar megállapított, valmint jelenlegi 7 frt 50 kr és a még felmerülő költségek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Marián Filonnak az orosz 41 sz. tjkvben foglalt A + 64, 65, 169, 283, 304, 460, 461 hr. sz. a. ingatlanok és a 10. r. sz. alatti legelő jutalék fele részére 317 frt megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

Az árverés 1897. évi december hó 11-ik napján d. e. 10 órakor Oroszi községben fog megtartatni.

Árverezni szándékozók, végrehajtató kivételével, tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban letenni.

Vevő köteles a vételért az árverés jogerőre válta után 3 egyenlő részletben, 15, 30, 60 nap alatt, minden vételari részlet után az árverés napjától 6% kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. jbiróság mint tkvi hatóságnál és Oroszi község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró mint telegkönyvi hatóság. Nagy-Enyed, 1897. július hó 5-én.

Csernátóni Vajda Péter,
kir. járásbiró.

1297 1—1

1462—897. tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró mint telegkönyvi hatóság által a nagyenyedi kisegítő takarékpénztárnak Magó József t. elleni végrehajtási ügyben Magó Ferencz, Magó István, Magó Maria és Magó Kata elleni végrehajtási ügyében végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 250 frt tőke, ennek 1889. évi szeptember hó 8. napjától járó 8% kamatai, 14 frt 20 kr mar megállapított, valmint jelenlegi 8 frt 65 kr és a még felmerülő költségek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Magó Ferencz, József, István, Maria és Kátának az ozdi 95 sz. tjkvben A + 1—29 r. szám a. foglalt ingatlanaira 1186 frt megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

Az árverés 1897. évi december hó 14. napján d. e. 10 órakor Ozd községben fog megtartatni.

Árverezni szándékozók végrehajtató kivételével tartoznak az ingatlanok becsárának 10% készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban letenni.

Vevő köteles a vételért az árverés jogerőre válta után 3 egyenlő részletben 15, 30, 60 nap alatt minden vételari részlet után az árverés napjától 6% kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbíró mint telegkönyvi hatóságnál és Ozd község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró mint telegkönyvi hatóság. Nagy-Enyeden, 1897. április 26-an.

Csernátóni Vajda Péter,

kir. járásbiró.

1298 1—1

Magas jutalékban

részesülnek megbízható szolid ügynökök. kik törvényszerűen megenedett sorsjegyeknek részletfizetésre való eladásával egy nagy pénzüntézet (részvénytársaság) számlájára foglalkozni óhajtanak. Ajánlatok „Confidentia” ezimen: Eckstein Bernát hirdetési irodájába Budapest, V., Fűrdő-utca 4. sz. intézendők.

1302 1—5

The Continental Bodega Company.
Valódi hamisítatlan külföldi borok

- Portbor.
- Sherry.
- Madeira.
- Marsala.
- Malaga.

Tarragona s. a. t. Legjobb bevasárlási forrása

Raktár.

Nagy-Enyeden
Winkler János
urnál.

1168 16—20

2895—1897. tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró mint telegkönyvi hatóság által a nagyenyedi kisegítő takarékpénztárnak Lorencz Ferencz elleni végrehajtási ügyében végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 406 frt tőke, ennek 1895. évi június hó 23. napjától járó 8% kamatai, 31 frt 75 kr végrehajtási mar megállapított, valmint jelenlegi 7 frt 50 kr és a még felmerülő költségek kielégítése végett végrehajtást szenvedő Lorencz Ferencznek a marosújvári 506 számú tjkvben foglalt A + 234 2, 234 3 hr. sz. ingatlanbóli térhasonlívete és épület tulajdonára 1434 frt megállapított kikiáltási árban elrendeltetik.

Az árverés 1897. évi december hó 13-ik napján

délelőtt 9 órakor Maros-Ujvár községben fog megtartatni.

Az árverezni szándékozók, végrehajtató kivételével, tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban letenni.

Vevő köteles a vételért az árverés jogerőre válta után 3 egyenlő részletben 15, 30, 60 nap alatt minden vételari részlet után az árverés napjától 6% kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál mint bírói letéti pénztárnál lefizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbíró mint telegkönyvi hatóságnál és Maros-Ujvár község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró mint telegkönyvi hatóságtól. Nagy-Enyed, 1897. július hó 5-én.

Csernátóni Vajda Péter,

kir. járásbiró.

1299 1—1

Dr. Högyes korszakos találmánya
Asbest-talpbélés.

Nincs bőrkeményítés!
Nincs lábizzásás!
Nincs megfűlés!
Nincs s mmitéle lábba!

Követeljük az
Asbest-talpbélés
szípszeinktől.

Felnőtteknek 35—45 szamig tuetzatja 12 frt. párja 1 frt 20 kr. Gyermeknek 20—34 szamig tuetzatja 6 frt, párja 60 kr.

Csak utánvét mellett.

Dr. Högyes találmányát szabadsalom védi minden országban.

Bővebb felvilágosítást készséggel ad

Az „Első magyar asbestárny-gyár”

Budapest, VI., Sziv-utca 18. szám.

Nagy-Enyeden kizárólagos elárúsító:

Winkler János ur.

1259 8—17

Nyilvános köszönet.

Wilhelm Ferencz gyógyszerész urnak Neunkirchen A.-Ausztria. Felalálója az Antirheumatikus és Antiarthritikus vértisztító teának, köszvény és rheumánál.

Midőn én a nyilvánosság elé lépek, csakis azért történik, miután közelesemnek tartom, Wilhelm gyógyszerész urnak Neunkirchenben legmélyebb köszönetemet kifejezni azon szolgálatokért, melyeket az ő vértisztító teája fájdalmas rheumatikus szenvedésemben tett és hogy azokat, akik ettől a borzasztó szenvedéstől felkerestetnek, figyelmessé tegyem. Nem vagyok képes azon öldöklő fájdalmakat leírni, melyeket már 3 év óta minden időváltozásnál tagjaimban éreztem, s melyektől sem gyógyszerem, sem a badeni (Bécs mellett) kénfürdők használata szabadított meg. Álmatlanul hanykódtam éjjelenként ágyamban, étvágyam napról-napra fogyott, kinézésem szemlátomást rosszabbodott és egész testi erőm vesztett. Négy heti használata után ezen teának fájdalomaitól nemcsak hogy megszabadultam s vagyok megszabadítva, miután már hat hét óta nem iszom e teából, de egész testi hogylétem javult. Szoros meggyőződés, hogy mindenki, ki hasonló fájdalmakban szenved és ezen tea használatához folyamodott, szintugy fogja Wilhelm Ferencz urat áldani, mint én.

Öszinte nagyrabecsüléssel

Butschin-Streitfeld grófnő,
alezredes neje.

1296 1—12